

УДК 316.346.2 – 043.2 : 316.3 – 049.5
DOI <https://doi.org/10.24195/spj1561-1264.2024.1.8>

Бойко Анжела Іванівна
доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософських і політичних наук
Черкаського державного технологічного університету
бульвар Шевченка, 460, Черкаси, Україна
orcid.org/0000-0002-6414-2214

ВПЛИВ ГЕНДЕРНИХ ПРОБЛЕМ НА ФОРМУВАННЯ БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА

***Актуальність проблеми:** Поняття гендеру є нелогізмом, який широко використовується в гуманітарних наук. Гендерні питання не втрачають актуальності для формування стабільності сучасного суспільства і часто є невід’ємним елементом аналізу його соціальної та політичної сфери. В 1968 р. виходить друком книга Роберта Столлера *Sex and Gender* дає початок політико-філософським дискусіям, що не вибухають до сьогодні. Вплив гендерного аспекту відчужаються в усіх сферах суспільного життя, включаючи соціальну, економічну та політичну. Гендерна нерівність також властива багатьом сферам, включаючи освіту, працевдатність, особисте життя. Із проблемою забезпечення рівних можливостей та визнання прав обох гендерів є ключовим елементом функціонування справедливого суспільства як умови його стабільного для безпечного розвитку. Проблема насильства на гендерній основі залишається актуальною у багатьох частинах світу. Забезпечення рівних умов для політичної участі обох гендерів є важливим для демократичного розвитку суспільства. Захист прав жінок (проблематика спочатку фемінізму) та інших уразливих груп є важливим етапом у створенні безпечного суспільства. Науковці, які опікуються соціальними проблемами, дотримуються думки, що ігнорування гендерного питання, збереження наявних гендерних стереотипів та ролей призводять до соціальної нерівності, вони обмежують потенційні можливості кожного індивідуума незалежно від статі і цілісності.*

***Метою даного матеріалу** є розгляд аспектів впливу гендерних питань на формування безпеки та стабільності сучасного суспільства. Запропонований матеріал присвячено дослідженню взаємозв'язку між гендерними аспектами та безпекою суспільства. **Метами дослідження обрані** як загальнонаукові методи, такі особливі методи – соціокультурний, соціологічні методи, метод контент-аналізу та мета-аналізу використані експериментальні підходи для різних факторів на гендерні проблеми, здійснено аналіз фактичного матеріалу та наукових досліджень. **Результатами** є аналіз та визначення соціальних ризику, які походять від гендерної диспропорції, а саме – соціальна нерівність, економічний розвиток, здоров'я та насильство на гендерній основі, які потенційно можуть спричинити вплив загальний стан безпеки. Отримані висновки вказують на те, що розв'язання гендерних проблем є важливим елементом забезпечення сталої та комплексної безпеки сучасного суспільства.*

***Ключові слова:** гендерні питання, безпека, освіта, рівність цінності, політика, війна, насильство, економіка.*

Вступ. Гендерні розвідки зазнавали періоди як поширеної уваги так і принципової зневаги. Становлення та оформлення гендерні розвідки проявляються в т.ч. в гендерній історії. Гендерна історія є суб-галуззю історії та гендерних досліджень, яка вивчає минуле з позицій гендерних відносин. Варто зазначити ще один аспект гендерної історії, яка заслуговує на рівноправне значення в гендерних теоріях. Вона розглядає, в який спосіб історичні події впливали на жінок на відміну від чоловіків. У 1960-х роках в умовах бурхливого розвитку жіночого руху в лоні гендерної історії з'явилося прагнення надати феміністському свідомості власну історичну ретроспективу. Чисельні вчені Західної Європи та Америки починають опікуватися проблематикою історією жіноцтва, обґрунтовано вважаючи, що вивчення минулого, як і аналіз сучасності, має спиратися на інформацію, що стосується обох статей. До середини 1970-х років панувало прагнення «відновити історичне існування жінок», написати особливу *жіночу історію*. У 1980-і роки

ключовою категорією аналізу стає гендер (англ. gender – стать), покликаний виключити біологічний та психологічний детермінізм, який постулював незмінність умов опозиції чоловічого і жіночого начал.

Станом на зараз гендерна історія та гендерна теорія фокусується на аналізі жіночого представництва в різних сферах суспільства та визнанні жіночих досягнень в областях, де, як правило, домінують чоловіки.

Підґрунтям для сталого розвитку суспільства, забезпечення рівності жінок і чоловіків у політичній, соціальній, економічній, духовно-культурній сферах виступає гендерна демократія, що стала об'єктом вивчення таких науковців: Дж. Батлер, Ш. Берн, Т. Бендас, Дж. Бенджамін, С. Бенхабіб, М. Білінська, Р. Брайдотті, О. Венгер, Дж. Вікс, М. Віткінг, Дж. Волековіц, Дж. Елштайн, Д. Д'Еміліо, Л. Ірігарей, Дж. Мітчелл, К. Мілет та багато інших. Гендерна проблематика є доволі досліджуваною серед вітчизняних та зарубіжних науковців. Варто відзначити внесок К. Карпенко, М. Богачевська-Хом'як, Н. Грицяк, Т. Марцинюк, Хоф, Дж. Елштайн, Л. Кобилянська, Т. Мельник, Т. Бендас, М. Пірен, К. Левченко, О. Скар, О. Ярош тощо.

Завершення ХХ століття відзначилось розмаїттям гендерних досліджень. Науковці продовжують вивчати гендерні проблеми в Україні, сприяючи розвитку гендерної рівності та справедливості.

Мета статті. Розглянути аспекти впливу гендерних питань на формування безпеки та стабільності сучасного суспільства.

Методи дослідження. Загальнонаукові методи були методологічною основою дослідження. Так, соціокультурний метод дозволив розглянути гендерні питання в контексті основних сфер, притаманних сучасному суспільству. Соціологічні методи надали дослідженню аналітику, дозволяють отримати кількісні дані щодо відношень між гендерами, гендерної рівності в різних сферах життя та гендерних стереотипів. Особлива увага приділена методу контент-аналізу для вивчення вмісту та сенсу медіа, літератури, політичних документів та інших матеріалів для виявлення гендерних стереотипів і відображення гендерних проблем. Використання експериментальних підходів дозволяє визначати причинно-наслідкові зв'язки та вплив різних факторів на гендерні проблеми. Аналіз офіційних документів, законів, політик та інших документів може розкривати гендерні виміри в різних сферах суспільства. Метод мета-аналізу дозволяє проводити роботу з результатами різних досліджень, що допомагає узагальнити знання та виявити загальні тенденції у гендерній сфері. Автори проводять аналіз фактичного матеріалу, наукових досліджень та статистичних даних (емпіричний метод), щоб обґрунтувати необхідність врахування гендерних аспектів при формуванні стратегій безпеки.

Результати дослідження. ХХІ століття не відмінило всі проблеми, які знаходяться на шляху впровадження гендерної рівності. Гендерні питання тісно пов'язані з дослідженнями політики та соціальних настроїв. Гендерна нерівність залишається важливою проблемою в Україні ХХІ століття. Хоча відбулися певні кроки вперед, зокрема, легалізація квот для жінок у партійних списках, представництва жінок в українській політиці все ще бракує [1]. У нинішньому складі Верховної Ради України понад 20% жінок, у попередньому скликанні лише 12% [1]. Проте гендерна нерівність все ще поширена як у повсякденному житті, так і в політиці в Україні, з проблемами, пов'язаними з гендерною рівністю в законодавстві, професіях і суспільних настроях [1; 2]. Жінки недостатньо представлені на керівних посадах, особливо на вищих [1]. Незважаючи на певні позитивні зрушення, такі як збільшення кількості жінок, які обіймають керівні посади в політичних партіях та організаціях, дискримінація жінок залишається поширеною проблемою в Україні [1]. В Україні поширені гендерні стереотипи, які негативно впливають на відносини між статями [1]. Хоча майже половина українців хочуть більше жінок на владних посадах, таких як Кабінет Міністрів і Верховна Рада, гендерний розрив в оплаті праці в Україні залишається проблемою, оскільки жінки заробляють у середньому на 28% менше, ніж чоловіки [1; 2].

Таким чином, гендерна нерівність залишається важливою проблемою в Україні, яка потребує подальшої уваги та дій. Саме тому – науковці, які досліджують гендерні проблеми в Україні,

зосереджуються на різних напрямках. Одним із головних напрямів уваги є аналіз представництва жінок на владних посадах, оскільки Україна належить до країн із найнижчим представництвом жінок у владі [2]. Жінки краще представлені у сільських та міських радах порівняно з радами великих міст та обласних центрів [2]. Дискримінація за ознакою статі в оголошеннях про роботу викликає ще одне занепокоєння цих вчених. У оголошеннях про роботу від жінок часто вимагають непотрібних вимог, таких як вік і зовнішність, що може бути дискримінаційним. Тому науковці, які досліджують гендерну проблематику в Україні, зосереджують увагу на боротьбі з дискримінацією жінок у свідомості роботодавців [2]. Крім того, сексизм широко поширений в Україні в рекламі, ток-шоу, політиці та повсякденному житті. Моніторинговий проект «Україна без сексизму» лише за чотири місяці виявив понад 240 сексистських висловлювань у рекламі [2]. Крім того, вчені зосереджуються на впливі сексистських стереотипів на насильство щодо жінок в Україні [2]. Також науковці досліджують існування «нежіночих» професій в армії та необхідність ратифікації в Україні Конвенції Міжнародної організації праці 1935 року, щоб дозволити жінкам працювати під землею та в шахтах [2]. Загалом науковці, які досліджують гендерні проблеми в Україні, зосереджуються на гендерному дисбалансі на вищих посадах, недостатньому представництві жінок на владних посадах, сексизмі, гендерній дискримінації в оголошеннях про роботу та необхідності дозволу жінкам працювати на певних посадах, професії.

Тема гендерної дискримінації розглядається в контексті загальносоціальних проблем, що свідчить про те, що суспільство працює над вирішенням гендерних проблем [1]. Для кращого розуміння поточного стану гендерних справ в Україні було проведено опитування щодо вивчення дотримання гендерної рівності та гендерних питань. Такий підхід свідчить про прагнення науковців до розуміння складності гендеру та гендерних практик в Україні [3]. Крім того, дослідження зосереджено на особливостях формування гендерного дискурсу в постмодерній культурі, феміністичних ідеологіях та гендерних практиках, підкреслюючи багатоаспектність проблеми та необхідність комплексного дослідження гендерної проблематики [4]. Також було досліджено демографічний профіль України, зокрема у зв'язку зі статтю та віковими факторами у війську. Запровадження воєнного стану та призову на військову службу призвели до усвідомлення цих проблем, підкресливши необхідність дослідження гендерних та вікових факторів у різних галузях [5]. Крім того, зростає консенсус щодо того, що жінки в Україні мають рівні можливості з чоловіками, але існує потреба у більшому бажанні та здатності їх реалізувати. Це підкреслює необхідність подальших досліджень для визначення бар'єрів, які заважають жінкам повністю реалізувати свій потенціал [2]. Загалом підхід науковців до гендерних питань у своїх дослідженнях є багатоаспектним та комплексним, враховуючи різні аспекти гендерної рівності та виклики, які необхідно вирішити для її просування.

Дослідження гендерних питань виявляють деякі значні висновки та вказують на необхідність більш ретельного вивчення поточного стану справ. Проблема впровадження гендерної рівності у професійно-технічну освіту є актуальною проблемою, її вирішення життєво необхідне для покращення суспільства [4]. Гендерну дискримінацію часто вважають соціальною проблемою, але її потрібно розглядати більш детально [1]. Було проведено опитування з метою вивчення поточного стану справ в Україні щодо гендерних питань та дотримання гендерної рівності [3]. Дослідження також висвітлює трансформацію феміністичних ідеологій та розвиток гендерних практик у постмодерній культурі [5]. Останнім часом демографічний профіль України та запровадження воєнного стану та призову призвели до підвищення обізнаності про гендерні та вікові фактори [4]. Жінки в Україні мають рівні можливості з чоловіками, і поширена думка, що якби їм дали шанс, вони б змогли їх ефективно реалізувати [2]. Ці висновки вказують на необхідність подальших досліджень і критичного аналізу гендерних питань, а також впровадження політики та заходів для просування гендерної рівності в усіх сферах життя.

В умовах повномасштабної війни гендерні питання набувають інших сенсів та значень. Дослідження впливу російсько-української війни та пандемії коронавірусу на гендерну проблематику в Україні ще тривають. Однак є деякі ознаки того, що ситуація погіршилася. Відповідно

до Global Gender Gap Report, у 2022 році в Україні гендерний розрив становив 29%, що свідчить про значну нерівність між чоловіками та жінками в країні. Крім того, повномасштабна війна з Росією створила додаткові виклики щодо гендерного та домашнього насильства в Україні. Війна об'єднала українців із спільним ворогом, але також створила ситуацію, коли жінки та дівчата особливо вразливі до насильства. Необхідні подальші дослідження, щоб визначити конкретні форми гендерного насильства, які є найбільш поширеними під час війни. Тим не менше, очевидно, що необхідні термінові дії для вирішення цієї проблеми та захисту прав жінок і дівчат в Україні [4]. Домашнє насильство та насильство за гендерною ознакою є двома основними способами, за допомогою яких жінки та дівчата стають особливими цілями під час конфлікту. Проте питання гендерного насильства в українському суспільстві не вирішується належним чином. Незважаючи на поширеність гендерно зумовленого насильства, тема особистої небезпеки для жінок і дівчат часто девальвується на фоні національних викликів під час конфлікту. На жаль, у тексті немає конкретної інформації про те, як жінки та дівчата стають мішенями під час конфлікту [4]. Тим не менш, очевидно, що конфлікт загострив проблеми насильства, особливо гендерно зумовленого, щодо жінок і дівчат. «Гендерна перспектива має потенціал не лише зменшити негативний вплив війни на жінок та збільшити участь і розширити можливості жінок у суспільстві, а й позитивно вплинути на ефективність діяльності, насамперед стосовно того як застосовується сила для досягнення політичних цілей. Зараз у секторі безпеки та оборони України спостерігається чітка тенденція до збільшення участі та розширення можливостей жінок. Наприклад, в українській армії зараз служить та працює майже 60 тисяч жінок, з яких 41 тисяча – це військовослужбовці. І кількість жінок-військовослужбовців значно зросла за останні місяці. За даними міністерства оборони, на сьогодні близько 5 тисяч українок безпосередньо беруть участь у бойових діях. На переконання експертів з гендерних питань, на сьогодні в умовах повномасштабної війни досягнення гендерної рівності у сфері безпеки і оборони України залишається надзвичайно актуальним питанням – адже саме в цих найскладніших умовах та загрозах територіальної цілісності країни закладається вагоме підґрунтя досягнення в осяжному майбутньому гендерного паритету в усіх сферах діяльності держави» [4].

Хоча гендерне насильство є поширеною проблемою в Україні, важливо зазначити, що чоловіки та хлопчики також стають жертвами цієї форми дискримінації та насильства. Фактично лише 10% зареєстрованих випадків гендерно зумовленого насильства в Україні стосуються чоловіків, що може свідчити про недостатню обізнаність або небажання повідомляти про інциденти. Крім того, в Україні існує великий рівень домашнього насильства, який залишається непоміченим, що також може сприяти заниженню інформації про гендерне насильство щодо чоловіків і хлопчиків [6]. Ці виклики, з якими стикаються чоловіки та хлопчики, пов'язані з гендерною дискримінацією та насильством, часто ігноруються через суспільні очікування та стереотипи про те, що чоловіки мають бути сильними, а не вразливими. Через це чоловікам і хлопцям може бути важко звернутися за допомогою чи підтримкою, що призводить до браку ресурсів і уваги до їхніх конкретних потреб. Важливо визнати та вирішити проблему гендерного насильства щодо чоловіків і хлопчиків, так само, як важливо вирішити проблему щодо жінок і дівчат, щоб створити більш безпечне та рівноправне суспільство для всіх людей.

Гендерна рівність та безпека суспільства тісно пов'язані, і розуміння цього зв'язку важливо для розвитку стійкого та гармонійного суспільства. Забезпечення гендерної рівності передбачає рівні можливості, права та відповідальності для всіх членів суспільства, незалежно від їхньої гендерної приналежності. Гендерно збалансоване суспільство сприяє безпеці, оскільки різноманіття та включеність вносять нові ідеї, думки та досвід у процеси прийняття рішень. Участь жінок у сферах безпеки та управління ризиками допомагає враховувати різні перспективи та ефективніше вирішувати проблеми. Гендерна рівність також може покращити безпекові показники, зменшуючи насильство в сім'ях та суспільстві, а також підвищуючи рівень освіти і культурного розуміння. Взаємодія гендерної рівності і безпеки сприяє створенню стабільних та прогресивних суспільств, де кожна людина може відчувати себе захищеною та визнаною.

Створення умов для гендерної рівності може сприяти стабільності та безпеці в суспільстві. Гендерна рівність може сприяти безпеці суспільства на декількох рівнях. По-перше, вона може зменшити рівень насильства, оскільки нерівність часто корелює з вищими рівнями насильства, особливо домашнього. По-друге, гендерна рівність може сприяти економічній стабільності, оскільки вона забезпечує рівні можливості для всіх членів суспільства. Варто виокремити аспекти, які вказують на важливість дотримання гендерної рівності для забезпечення безпеки.

По-перше, це економічна стійкість. Гендерна рівність сприяє економічній стійкості, оскільки вона розширює доступ до можливостей та ресурсів для всіх груп населення. Жінки, отримуючи рівний доступ до ринку праці та підприємницької діяльності, можуть забезпечити додаткові джерела доходу для своїх сімей та сприяти зростанню економіки. По-друге, це – мирне врегулювання конфліктів. Гендерна рівність в контексті конфліктів включає участь жінок у миротворчих процесах. Жінки можуть приносити унікальні погляди та рішення для врегулювання конфліктів, сприяючи побудові стійкого миру. По-третє, зменшення насильства. Гендерна рівність є ефективним інструментом у боротьбі з насильством, забезпечуючи права та захист жінок та чоловіків від будь-яких форм дискримінації та насильства. Проактивні заходи на рівні гендеру сприяють створенню безпечних спільнот. Наступний фактор – досягнення глобальної стабільності. Розбудова гендерної рівності має далекосяжний вплив на глобальну стабільність. Визнання прав та можливостей всіх членів суспільства сприяє формуванню позитивного образу суспільства, що сприяє міжнародному співробітництву та взаєморозумінню. І ще один фактор – це участь в управлінні. Гендерна рівність в управлінні сприяє більш ефективному та представницькому прийняттю рішень. Участь жінок в політиці та управлінні веде до більш різнобічних стратегій та політик, які враховують потреби різних груп населення. Узагальнюючи, гендерна рівність не лише є моральним імперативом, але й визнаною ключовою складовою для досягнення стійкого та безпечного суспільства. Прагнення ефективно вирішити гендерні питання знімає внутрішню соціальну суперечність суспільства, спрямовуючи на ефективних розвиток та прийняття толерантності.

Разом з тим, ігнорування вирішення гендерних питань можуть мати ряд негативних наслідків. Це можуть бути *економічні ризики*. Гендерна нерівність може призвести до втрати потенційного економічного зростання. Жінки часто не мають рівних можливостей у сфері освіти та праці, що обмежує їхній внесок в економіку. Відсутність гендерної рівності може обмежувати потенціал економічного розвитку. Дослідження показують, що включення жінок у робочу силу та управлінські позиції сприяє збільшенню продуктивності та зниженню бідності. Негативним наслідком є також *ризики для здоров'я*, адже гендерні стереотипи та дискримінація можуть призвести до нерівності в доступі до медичних послуг, що, в свою чергу, негативно впливає на здоров'я окремих груп населення. Крім того, в контексті безпеки особливого значення набувають *соціальні ризики*. Нерівність за статтю часто призводить до соціальної несправедливості та напруженості, що спричиняє конфлікти та нестабільність в суспільстві. Важливим саме для майбутнього розвитку постають гендерні перекося як *ризики для освіти*. Гендерні стереотипи можуть обмежувати доступ до освіти для певних груп населення, що знижує як освітні можливості, так і сприяє подальшому поширенню та усвідомленню гендерної нерівності та стереотипів, що її супроводжує. Запобігання насильству на гендерній основі та розробка освітніх програм можуть допомогти зменшити ці ризики. Поруч з освітою мають місце культурні ризики. Гендерні ролі і стереотипи можуть впливати на культурні норми та цінності. Продовження такого становища потенційно може призвести до втрати різноманітності та творчості у суспільстві. І, нарешті, це – *політичні ризики*, що пов'язані з нерепрезентативністю інтересів всього населення в урядових структурах, органах державної влади. Ці ризики підкреслюють важливість активних зусиль щодо вирішення гендерних питань. Гендерна рівність є ключовим елементом стабільного, справедливого та процвітаючого суспільства.

Висновки. Гендерні проблеми в сучасному світі – це складне та багатогранне питання. Гендерна нерівність та дискримінація роблять суспільство менш безпечним та стабільним. Особи, які стикаються з дискримінацією, мають менше можливостей для самореалізації, що може

привести до бідності, злочинності та інших соціальних проблем. Впровадження гендерна рівність є ключовим фактором у формуванні безпечного та стабільного суспільства – мають рівні можливості, це веде до економічного зростання, покращення добробуту та зменшення конфліктів. Рівноправна участь у політичному та економічному житті робить суспільство більш демократичним та стійким до потрясінь. Для досягнення гендерної рівності та забезпечення безпеки та стабільності суспільства потрібні системні зміни. Важливо змінити гендерні стереотипи та дискримінаційні закони та практики. Необхідно інвестувати в освіту та розширення можливостей жінок та дівчат. Чоловіки також повинні бути залучені до процесу гендерної трансформації. Важливо враховувати гендерні аспекти при розробці політики та програм у всіх сферах, включаючи безпеку, оборону, економіку, освіту та охорону здоров'я. Гендерна чутливість робить політику та програми більш ефективними та справедливими. Разом з тим, сучасне суспільство опиняється перед цілою низкою викликів. Серед яких – досягнення гендерної рівності та забезпечення безпеки та стабільності суспільства є складним завданням; стійкість гендерних стереотипів та пов'язаними з ними – дискримінації, бідності, конфліктів та політичної нестабільності. Проте винесення гендерних питань в громадсько-науковий простір призводить до більшого рівня усвідомлення важливості гендерної рівності. Цьому сприяють й численні рухи та організації, які пропують гендерну рівність та безпеку. Гендерні питання є важливим фактором у формуванні безпеки та стабільності суспільства. Досягнення гендерної рівності та забезпечення безпеки та стабільності суспільства потребують системних змін та спільних зусиль.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Катерина Одарченко Проблеми гендерної рівності і політики-жінки в Україні. URL: <https://glavcom.ua/columns/kodarchenko/problemi-gendernoji-rivnosti-i-politiki-zhinki-v-ukrajini-738966.html>. дата звернення 26.02.24
2. Ярослава Трегубова Гендерна нерівність: п'ять порушень прав жінок в Україні. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29085513.html>. дата звернення 26.02.24
3. Ukrainian Marketing Group Результати дослідження. Гендерна рівність та відповідь на домашнє насильство в приватному секторі: заклик до дії. URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/maket_u.pdf Дата звернення 26.02.24
4. Дар'я Прокопій Гендерні диспропорції в Україні під час війни. дата звернення 26.02.24 URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/henderni-dysproportsiyi-v-ukrayini-pid-chas-viynu> дата звернення 26.02.24
5. Власова, Т. І. Актуальний гендер: міжнародний та український контекст : монографія / Т. І. Власова, І. Грабовська, Ю. В. Галицька. – Київ : Міленіум, 2018. – 132 с. Retrieved from URL: <https://crust.ust.edu.ua/items/ec7706b1-4bc2-4fd7-b549-d41d044c290a> дата звернення 26.02.24
6. Інтегрування принципу рівних прав та можливостей у секторі безпеки та оборони Україна до НАТО. Retrieved from URL: <https://ukrainetonato.com.ua/henderna-polityka/intehruvannia-pryntsyphu-rivnykh-prav-ta-mozhlyvostey-u-sektori-bezpeky-ta-oborony/> дата звернення 26.02.24
7. Гендерна рівність і розвиток: погляд у контексті європейської стратегії України Результати дослідження. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2016_Gender_rivn.pdf дата звернення 26.02.24
8. Global Gender Gap Report 2021 INSIGHT дата звернення 26.02.24 REPORT MARCH – 2021 URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf дата звернення 26.02.24
9. Перші дні повномасштабної війни в Україні: думки, переживання, дії. Перші результати дослідження. Cedos, 36 с. URL: <https://cedos.org.ua/wp-content/uploads/pershi-dni-povnomasshtabnoyivijny-v-ukrayini.pdf> дата звернення 26.02.24
10. Грицай І. О. Механізм забезпечення принципу гендерної рівності: теорія та практика: монографія. К.: «Хай-Тек Прес», 2018. 560 с.

REFERENCES

1. Kateryna Odarchenko (2021) Problemy hendernoi rivnosti i polityky-zhinky v Ukraini. [Issues of Gender Equality and Women's Policy in Ukraine] Retrieved from URL: <https://glavcom.ua/columns/kodarchenko/problemi-gendernoji-rivnosti-i-politiki-zhinki-v-ukrajini-738966.html> [In Ukraine].

2. Yaroslava Trehubova (2018) Henderna nerivnist: piat porushen prav zhinok v Ukraini. [Gender Inequality: Five Violations of Women's Rights in Ukraine] Retrieved from URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/29085513.html> [In Ukraine].

3. Ukrainian Marketing Group (2019) Henderna rivnist ta vidpovid na domashnie nasylstvo v pryvatnomu sektori: zaklyk do dii [Research Results: Gender Equality and Responding to Domestic Violence in the Private Sector: A Call to Action.] Retrieved from URL: <https://ukraine.unfpa.org/uk/BADV2019> [In Ukraine].

4. Daria Prokopy (2023) Henderni dysproportsii v Ukraini pid chas viiny. [Gender Disparities in Ukraine During War.] Retrieved from URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/henderni-dysproportsiyi-v-ukrayini-pid-chas-viiny> [In Ukraine].

5. Vlasova, I. Grabovska, Y. Galytska (2018) Actualny gender: mizhnarodyi ta ukrainskyi context [The actual gender: the international and Ukrainian context.] Kyiv: Millenium. – 132 p. Retrieved from URL: <https://ukralmanac.univ.kiev.ua/index.php/ua/article/view/304> [In Ukraine].

6. Intehruvannia pryntsypu rivnykh prav ta mozhlyvostei u sektori bezpeky ta oborony Ukraina do NATO. (2023) [Integration of the Principle of Equal Rights and Opportunities in the Security and Defense Sector: Ukraine towards NATO.] Retrieved from URL: <https://ukrainetonato.com.ua/henderna-polityka/intehruvannia-pryntsypu-rivnykh-prav-ta-mozhlyvostey-u-sektori-bezpeky-ta-oborony/> [In Ukraine].

7. Henderna rivnist i rozvytok: pohliad u konteksti yevropeiskoi stratehii Ukrainy (2016) [Gender Equality and Development: A Perspective in the Context of Ukraine's European Strategy. Research Findings.] Retrieved from URL: file:///C:/Users/Test/Desktop/Genderna_rivnist_i_rozvytok_poglad_y_konteksti_evro_strateg_Ukr_2016.pdf [In Ukraine].

8. Global Gender Gap Report 2021 INSIGHT REPORT (2021) Retrieved from URL: https://www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf [In English].

9. Pershi dni povnomasshtabnoi viiny v Ukraini: dumky, perezhyvannia, dii. Pershi rezultaty doslidzhennia. (2022) Cedos, 36 p. [The First Days of Full-Scale War in Ukraine: Thoughts, Experiences, Actions. Analytical Memo.] Retrieved from URL: <https://cedos.org.ua/researches/pershi-dni-povnomasshtabnoyi-vijny-v-ukrayini-dumky-perezhyvannya-diyi-analitychna-zapyska-z-pershymy-rezultatamy-doslidzhennya/> [In Ukraine].

10. Hrytsai I. O. (2018) Mekhanizm zabezpechennia pryntsypu hendernoi rivnosti: teoriia ta praktyka: monohrafiia. [Mechanism for Ensuring the Principle of Gender Equality: Theory and Practice: Monograph.] Kyiv: «Khair-Tek Pres». 560 p. [In Ukraine].

Boiko Angela Ivanivna

Doctor of Philosophical Sciences, Professor,
Head of the Department of Philosophical and Political Sciences
Cherkasy State Technological University
460, Shevchenko Boulevard, Cherkasy, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6414-2214

IMPACT OF GENDER ISSUES ON THE FORMATION OF SOCIETAL SECURITY

Relevance of the problem: *The concept of gender is a widely used concept in the humanities. Gender issues remain relevant to the formation of stability in modern society and are often an integral part of the analysis of its social and political spheres. In 1968, Robert Stoller's book "Sex and Gender" was published, which sparked political and philosophical discussions that continue to this day. The influence of the gender aspect is felt in all spheres of public life, including social, economic and political. Gender inequality is also inherent in many areas, including education, working capacity, and personal life. The problem of ensuring equal opportunities and recognition of the rights of both genders is a key element in the functioning of a just society as a condition for its stable and safe development. The problem of gender-based violence remains relevant in many parts of the world. Ensuring equal conditions for political participation of both genders is important for the democratic development of society. Protection of women's rights (originally the problem of feminism) and other vulnerable groups is an important stage in creating a safe society. Researchers who deal with social problems believe that ignoring the gender issue, preserving existing gender stereotypes and roles*

lead to social inequality, they limit the potential opportunities of each individual regardless of gender and integrity.

The purpose of this paper is to consider the aspects of the influence of gender issues on the formation of security and stability of modern society. The proposed material is devoted to the study of the relationship between gender aspects and the security of society. Both general scientific methods and special methods were chosen as research methods – socio-cultural, sociological methods, content-analysis and meta-analysis methods. Experimental approaches to various factors on gender issues were used, analysis of factual material and scientific research was carried out. The results are the analysis and identification of social risks arising from gender disproportion, namely – social inequality, economic development, health and gender-based violence, which can potentially affect the overall security situation. The conclusions drawn indicate that solving gender problems is an important element in ensuring sustainable and comprehensive security of modern society.

Key words: *gender issues, security, education, value equality, politics, war, violence, economy.*